

Van data naar duiding: werken aan een kansrijke start

Blanson Henkemans, O.A. (Olivier).

Redactioneel – Themaserie Van data naar duiding: werken aan een kansrijke start

De eerste levensjaren leggen de basis voor gezondheid en ontwikkeling. Binnen Kansrijke Start staat de vraag centraal hoe we kinderen vanaf het begin gelijke kansen bieden. Het ZonMw-programma Big Data en Kansrijke Start, afgerond in 2025, liet zien dat data hierbij kunnen helpen, door patronen zichtbaar te maken, risico's eerder te herkennen en beter zicht te krijgen op wat werkt. Tegelijk wordt duidelijk dat de waarde van data pas ontstaat wanneer deze wordt verbonden met praktijkkennis, samenwerking en toepassing in de dagelijkse zorg.

Deze themaserie laat zien hoe deze ontwikkeling vorm krijgt in de geboortezorg en jeugdgezondheidszorg (JGZ). De bijdragen verbinden populatieonderzoek met de praktijk en maken zichtbaar hoe data kan bijdragen aan preventie, vroegsignalering, ondersteuning en beleid. De komende periode worden deze bijdragen gepubliceerd in het Tijdschrift voor Jeugdgezondheidszorg.

Het artikel over JAMES binnen C-4PO, dat ik schreef met onder andere Stef van Buuren en Simone Boerema, laat zien hoe voorspelmodellen zijn ontwikkeld op basis van data en via de JAMES-toepassing worden ingezet in de JGZ. JAMES vertaalt dossiergegevens naar visuele en begrijpelijke risicoinformatie, die professionals helpt om risico's te duiden en bespreekbaar te maken met ouders. Niet de technologie staat centraal, maar het gesprek. Data en context krijgen een plek in gezamenlijke duiding.

Auteursgegevens

Blanson Henkemans, O.A. (Olivier), PhD, TNO, Child Health, Leiden

Correspondentieadres:

Dr. Olivier Blanson Henkemans

E-mail: Olivier.BlansonHenkemans@TNO.nl

Het artikel van Frouke Sondeijker en collega's richt zich op de implementatie van deze modellen. Met praktijksimulaties onderzoeken de auteurs hoe ze worden gebruikt en waar knelpunten ontstaan. Implementatie vraagt meer dan techniek, zoals aanpassing van werkprocessen, scholing en goede inbedding in systemen en het consult. Het wordt daarmee een leerproces waarin technologie, professionele afweging en interactie met ouders samenkomen.

Het essay van Tanja Houweling plaatst het gebruik van big data, het combineren van gelinkte data uit onder meer de JGZ, geboortezorg en het CBS, in een breder perspectief. Het laat zien dat data beleid kunnen versterken, maar niet neutraal zijn. Ze hangen samen met keuzes over wat we meten, hoe we interpreteren en met welk doel we handelen, en raken aan vragen over acceptatie en risico's.

De overige bijdragen van Tanja Houweling met collega's laten zien wat big data concreet opleveren. In het eerste artikel beschrijven Anton Schreuder, Tanja Houweling en collega's de ontwikkeling en toepassing van voorspelmodellen voor jeugdzorggebruik op basis van landelijke registratiedata. Deze laten zien dat jeugdzorggebruik al vóór de geboorte samenhangt met gezins- en sociaaleconomische kenmerken. Het tweede artikel analyseert hoe vaak problemen rond de geboorte voorkomen en hoe deze verdeeld zijn over sociaaleconomische groepen. Problemen nemen trapsgewijs toe bij een lagere sociaaleconomische positie. Dit onderstreept dat een kansrijke start niet alleen vraagt om gerichte steun, maar ook om populatiebreed beleid.

Gezamenlijk laten deze bijdragen zien dat data de JGZ kan versterken, maar niet kan vervangen. Data maken patronen zichtbaar en ondersteunen vroegsignalering, maar krijgen pas betekenis in het handelen van professionals en in het gesprek met ouders. Voor de JGZ betekent dit dat de beweging naar een datagedreven praktijk geen technische opgave is, maar een inhoudelijke en professionele ontwikkeling waarin onderzoek, praktijk, beleid en ervaringen van ouders samenkomen.

Dr. Olivier Blanson Henkemans, TNO, gastredacteur van deze themareeks

Dit artikel wordt gepubliceerd onder de licentie Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)